

تحلیل بازار نفت و گاز جهان و جایگاه ایران در ۶ ماه نخست سال |

- نام پژوهش: تحلیل بازار نفت و گاز جهان و جایگاه ایران در ۶ ماه نخست سال | کدشناسایی: ۱۱۲۱۱۰۰۰۸۲۴ تهیه شده:
- واحد پژوهش و بررسی های اقتصادی
- انتشارات: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان
- تاریخ انتشار: آبان ماه ۱۴۰۰
- صاحب امتیاز: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان
- تهیه کننده: علی فکور
- ناظر علمی: دکتر زهرا زمانی، دکتر مصطفی مبینی دهکردی

حجم فرآوری
خام در ماه جولای
نسبت به مدت
مشابه سال قبل ۰/۹
درصد کاهش داشته
است. در همین
حال، تولید جهانی
نفت به تدریج
افزایش یافت.
کشورهای عضو
اوپک و غیراوپک
در بیانیه همکاری
(DoC) توافق
کردند که تولید
کلی خود را تا ۰/۴
میلیون بشکه در
روز به صورت ماهانه
از آگوست ۲۰۲۱
افزایش دهند.

● خلاصه مدیریتی

در توافقنامه همکاری (Declaration of Cooperation)

بر منافع مشترک کشورهای تولیدکننده، عرضه کارآمد، مقرون به صرفه و مطمئن برای مصرف کنندگان و بازگشت منصفانه سرمایه‌گذاری و بازار پایدار تأکید شد. توافق کردند که تولید کلی خود را تا ۰/۴ میلیون بشکه در روز به صورت ماهانه از آگوست ۲۰۲۱ افزایش دهند.

● طبق برآورد اوپک رشد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۱ در ماه شهریور نسبت به ارزیابی ماه گذشته یعنی مرداد بدون تغییر باقی مانده است و علیرغم برخی تجدید نظرهای جبرانی، رشد ۶ میلیون بشکه در روز را نشان می‌دهد. که تقاضای نفت در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۱ با افزایش فعالیت‌های مسافرتی، به ویژه در OECD، انعطاف پذیر است. طبق آمار ارائه شده، تقاضای نفت در سه ماهه سوم ۲۰۲۱ با افزایش فعالیت‌های مسافرتی، به ویژه در OECD، انعطاف بیشتری یافته است. در عین حال افزایش خطر ابتلا به کووید-۱۹ از نوع دلتا، چشم انداز تقاضای نفت در سه ماهه پایانی سال را تحت تأثیر قرار داده و منجر به کاهش تقاضای آن شد.

● تقاضا برای نفت خام اوپک در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال قبل ۰/۳ میلیون بشکه در روز افزایش یافت و به ۲۷/۷ میلیون بشکه در روز رسید که حدود ۴/۹ میلیون بشکه در روز بیشتر از سال ۲۰۲۰ بود. همچنین در مقایسه با فصل مشابه در سال ۲۰۲۰، تقاضا برای نفت خام اوپک در سه ماهه اول و دوم سه ماهه ۲۰۲۱ به ترتیب ۳/۸ میلیون بشکه در روز بیشتر برآورد می‌شود. ● طبق گزارش اوپک وضعیت رشد عرضه نفت خام غیراوپک در شش ماهه اول سال ۲۰۲۱ به دلیل تعدیل

● در این گزارش به بررسی وضعیت قیمت نفت خام جهانی و حجم صادرات و واردات جهانی در ماه‌های آوریل تا سپتامبر ۲۰۲۱ (فروردین تا شهریور ۱۴۰۰) پرداخته می‌شود.

● در پی شیوع ویروس کرونا بازارهای نفت و گاز جهانی و همچنین میزان مصرف انرژی در سطح بین‌المللی تحت تأثیر قرار گرفت. به طوری که بدلیل پاندمی ویروس کرونا در سطح جهان مصرف انرژی کشورهای پرمصرف از جمله چین به شدت کاهش یافت که این موضوع بازار انرژی دنیا را با چالش جدی مواجه کرد.

● قیمت نفت خام در ماه مارس ۲۰۲۱ برای پنجمین ماه متوالی به دلیل تداوم شرایط حمایتی بازار نفت افزایش یافت. سبد مرجع اوپک (ORB) (The OPEC Reference Basket) با ۳/۵۱ دلار یا ۵/۷ درصد افزایش در همین مدت میانگین قیمت به ۶۴/۵۶ دلار در هر بشکه رسید که بالاترین میزان ماهانه از ژانویه ۲۰۲۰ بود.

● قیمت نفت خام در ماه آگوست ۲۰۲۱ کاهش یافت، که بزرگترین کاهش ماهانه از سپتامبر ۲۰۲۰ بوده است. قیمت اصلی نفت خام به کمترین میانگین ماهانه خود از ماه می میلادی ۲۰۲۱ رسید. این کاهش ۵/۶ درصدی در هر بشکه نفت خام، موجب تثبیت قیمت در ۶۹/۳۷ دلار در هر بشکه شد.

● حجم فرآوری نفت خام در ماه جولای نسبت به مدت مشابه سال قبل ۰/۹ درصد کاهش داشته است. در همین حال، تولید جهانی نفت به تدریج افزایش یافت. کشورهای عضو اوپک و غیراوپک در بیانیه همکاری (DoC) (دوازدهمین نشست وزیران نفت و انرژی تولیدکنندگان عضو و غیرعضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) به تعهد کشورهای تولیدکننده حاضر

تحلیل بازار نفت و گاز جهان و جایگاه ایران در ۶ ماه نخست سال | آبان ماه ۱۴۰۰

نزولی ۰/۵ میلیون بشکه در روز در سه ماهه سوم ۲۰۲۱، ۰/۱۷ میلیون بشکه در روز نسبت به ارزیابی ماه قبل (اوت) کاهش یافته است.

● سازمان کشورهای صادرکننده نفت خام، اوپک در جدیدترین گزارش خود به نقل از اعلام کرد: تولید نفت ایران در ماه ژوئن ۲۰۲۱ برابر با خردادماه ۱۴۰۰ به ۲ میلیون و ۴۷۰ هزار بشکه در روز رسیده که نسبت به ماه پیش از آن ۳۳ هزار بشکه در روز افزایش یافته است. تولید نفت ایران در ماه می یعنی اردیبهشت ماه برابر با ۲ میلیون و ۴۳۷ هزار بشکه در روز بوده است.

● متوسط قیمت هر بشکه نفت سنگین ایران در ماه ژوئن ۲۰۲۱ (خرداد ۱۴۰۰) با ۴ دلار و ۹۶ سنت افزایش نسبت به ماه پیش از آن به ۷۱/۶۸ دلار رسید. نفت ایران در ماه می (اردیبهشت ۱۴۰۰) ۷۲،۶۶ دلار در هر بشکه فروخته شده بود.

● صادرات ایران در نوامبر ۲۰۲۰ شروع به افزایش کرد و با ارسال نفت خام بیشتر ایران به چین در دو ماه آخر سال به طور میانگین به ۰/۷ میلیون بشکه در روز رسید. برآوردهای مبتنی بر ClipperData نشان می دهد که میانگین صادرات نفت ایران در چند ماه اول سال ۲۰۲۱ بیش از ۰/۵ میلیون بشکه در روز بوده است.

● ذخایر گاز طبیعی اثبات شده تخمینی ایران تا دسامبر ۲۰۲۰، ۱۲۰۰ تریلیون فوت مکعب بوده است که پس از روسیه در رتبه دوم قرار دارد. ایران ۱۶ درصد از ذخایر گاز طبیعی اثبات شده جهان و تقریباً نیمی از ذخایر اوپک را در اختیار دارد.

● در سال ۲۰۲۰، عراق و ترکیه به ترتیب ۶۴ و ۳۳ درصد از صادرات گاز طبیعی ایران را به خود اختصاص دادند.

● با توجه به داده های مطرح شده مشخص است که در سال های اخیر با توجه به افزایش فشار تحریم ها علیه ایران و ممانعت از فروش نفت و گاز ایران، رقبای ایران در حال به دست گرفتن بازارهای فروش انرژی ایران هستند. این موضوع در آینده ایران را از چرخه تامین انرژی دنیا خارج کرده و به دست آوردن مجدد بازارها بسیار دشوار خواهد بود لذا باید علاوه بر توجه به روند مذاکرات برای رفع تحریم ها به توسعه ظرفیت های داخلی برای افزایش تولید نفت و گاز توجه ویژه نمود و از دیپلماسی اقتصادی فعال جهت حفظ بازارهای جهانی در حوزه انرژی استفاده کرد.

● مقدمه

در پی شیوع ویروس کرونا بازارهای نفت و گاز جهانی و همچنین میزان مصرف انرژی در سطح بین المللی تحت تاثیر قرار گرفت. به طوری که بدلیل پاندمی ویروس کرونا در سطح جهان مصرف انرژی کشورهای پرمصرف از جمله چین به شدت کاهش یافت که این موضوع بازار انرژی دنیا را با چالش جدی مواجه کرد.

از اوایل ژانویه ۲۰۲۱ با افزایش واکسیناسیون جهانی و کاهش آمار مرگ و میر ناشی از ویروس در دنیا مصرف انرژی نیز روند افزایشی یافت. در این گزارش با توجه به اهمیت جایگاه ایران در تامین انرژی دنیا خصوصاً در منابع نفت و گاز به بررسی تحلیلی بازار نفت و گاز جهان در ۶ ماه نخست سال ۱۴۰۰ پرداخته و جایگاه ایران در شرایط ویژه فعلی دنیا با وجود تحریم های بین المللی مورد بررسی قرار می گیرد.

● بررسی وضعیت بازار نفت جهان

در این قسمت به بررسی وضعیت بازار نفت خام جهانی از فروردین (آوریل) تا شهریور (سپتامبر) ۲۰۲۱ (۱۴۰۰ میلادی) پرداخته می شود.

● قیمت نفت خام جهانی

در این گزارش به بررسی وضعیت قیمت نفت خام جهانی و حجم صادرات و واردات جهانی در ماه های آوریل تا سپتامبر ۲۰۲۱ (فروردین تا شهریور ۱۴۰۰) پرداخته می شود. قیمت نفت خام در ماه مارس ۲۰۲۱ برای پنجمین ماه متوالی به دلیل تداوم شرایط حمایتی بازار نفت افزایش یافت. سبد مرجع اوپک (ORB) با ۳/۵۱ دلار یا ۵/۷ درصد افزایش در ماه مارس ۲۰۲۱، میانگین قیمت به ۶۴/۵۶ دلار در هر بشکه رسید که بالاترین میزان ماهانه از ژانویه ۲۰۲۰ بود. در سه ماه اول سال ۲۰۲۱، ORB با ۸/۸۲ دلار یا ۱۷/۲ درصد افزایش قیمت میانگین به ۶۰/۲۲ دلار رسید. قیمت های آتی نفت خام در ماه مارس بالاتر بود و افزایش ماهانه قبلی افزایش یافت. قیمت ICE (نشانه نفت برنت در ICE Futures اتحادیه اروپا B می باشد. هر چند که با Brent Blend، London Brent و Brent نیز نمایش داده می شود. این نفت به صورت سنتی در «بورس بین المللی نفت لندن» معامله می شد اما از سال ۲۰۰۵ این امکان ایجاد شده است که در بستر الکترونیکی بورس بین المللی Intercontinental Exchange یا ICE معامله شود. برنت در ماه مارس با ۳/۴۲ دلار یا ۵،۵ درصد افزایش به میانگین ۶۵/۷۰ دلار در هر بشکه رسید و NYMEX WTI با ۳/۳۰ دلار یا ۵/۶ درصد افزایش به میانگین ۶۲،۳۶ دلار در هر بشکه رسید. در نتیجه، اسپرد برنت-WTI (نفت خام برنت و WTI مهمترین معیارهایی هستند که در معاملات جهانی نفت تاثیرگذار هستند. زیرا قیمت این دو نفت در جهات کاملاً متفاوتی حرکت می کند. به همین دلیل، اصطلاح «اسپرد Brent-WTI» - یا اختلاف قیمت بین نفت خام برنت و WTI - در تجارت آنلاین نفت خام حائز اهمیت است. (به طور متوسط ماهانه ۳/۳۴ دلار در هر بشکه افزایش یافت.

قیمت نفت خام در ماه آگوست ۲۰۲۱ کاهش یافت، بزرگترین کاهش ماهانه از سپتامبر ۲۰۲۰ بوده است. قیمت اصلی قیمت

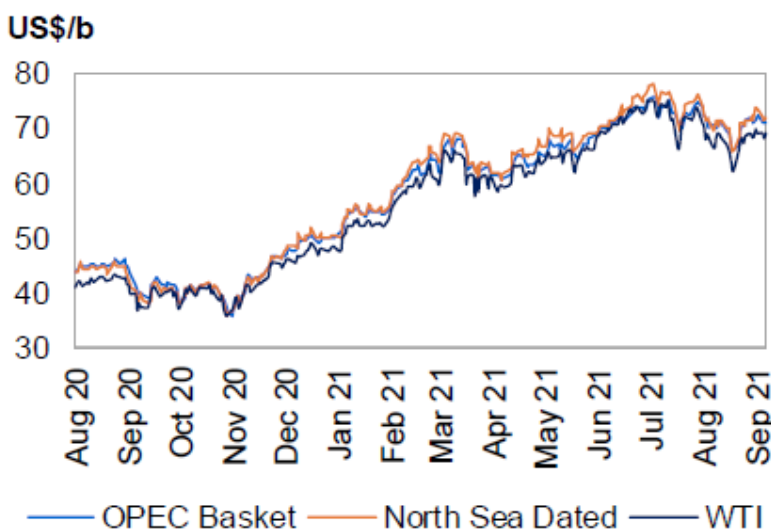

در پی شیوع ویروس کرونا بازارهای نفت و گاز جهانی و همچنین میزان مصرف انرژی در سطح بین المللی تحت تاثیر قرار گرفت. به طوری که بدلیل پاندمی ویروس کرونا در سطح جهان مصرف انرژی کشورهای پرمصرف از جمله چین به شدت کاهش یافت که این موضوع بازار انرژی دنیا را با چالش جدی مواجه کرد. از اوایل ژانویه ۲۰۲۱ با افزایش واکسیناسیون جهانی و کاهش آمار مرگ و میر ناشی از ویروس در دنیا مصرف انرژی نیز روند افزایشی یافت.

طبق برآورد اوپک رشد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۱ در شهریور ماه نسبت به ارزیابی ماه گذشته یعنی مرداد بدون تغییر باقی مانده است و علیرغم برخی تجدید نظرهای جبرانی، رشد ۶ میلیون بشکه در روز را نشان می دهد. ثابت شده است که تقاضای نفت در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۱ با افزایش فعالیت‌های

نفت خام به کمترین میانگین ماهانه خود از ماه می ۲۰۲۱ رسید. با کاهش ۰/۵٪ و ۴/۸٪ در هر بشکه تا قیمت ۷۰ الی ۸۰ دلار در هر بشکه در ۶۹/۳۷ دلار در هر بشکه ثابت شود. WTI در ماه اول بیشترین کاهش را در بین شاخص‌ها داشت و با ۶/۷ درصد کاهش به ۶۷/۷۳ دلار در هر بشکه رسید.

• نمودار ۱. حرکت قیمت نفت خام ۲۰۲۰-۲۰۲۱

• منبع: www.opec.org

مسافرتی، به ویژه در OECD، انعطاف پذیر است. در عین حال، افزایش خطر ابتلا به کووید-۱۹ که عمدتاً توسط نوع دلتا ایجاد شد، چشم‌انداز تقاضای نفت را در سه ماهه پایانی سال ۲۰۲۱ تحت تأثیر قرار داد و منجر به تعدیل‌های نزولی تا برآوردهای سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۱ می‌شود. در نتیجه، تقاضای نفت در نیمه دوم ۲۰۲۱ کمی کمتر تعدیل شده است، که تا حدی بهبود تقاضای نفت را تا نیمه اول ۲۰۲۲ به تأخیر می‌اندازد. تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۱ اکنون به طور متوسط ۹۶/۷ میلیون بشکه در روز برآورد شده است. طبق گزارش اوپک در ماه سپتامبر ۲۰۲۱ انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۲ تقاضای نفت حدود ۴/۲ میلیون بشکه در روز رشد داشته باشد که در مقایسه با ارزیابی ماه گذشته (مرداد) ۰/۹ میلیون بشکه در روز بیشتر است. بازنگری‌ها هم توسط OECD و هم غیر OECD انجام شد، زیرا انتظار می‌رود که احیای سوخت‌های مختلف بیشتر از حد انتظار باشد و با چشم‌انداز اقتصادی ثابت در همه مناطق حمایت شود. پیش‌بینی می‌شود تقاضای نفت در سال ۲۰۲۲ به ۱۰۰/۸ میلیون بشکه در روز برسد که از سطح قبل از همه‌گیری فراتر رود.

تقاضا برای نفت خام اوپک در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال قبل ۰/۳ میلیون بشکه در روز افزایش یافت و به ۲۷/۷ میلیون بشکه در روز رسید که حدود ۴/۹ میلیون بشکه در روز بیشتر از سال ۲۰۲۰ بود. همچنین در مقایسه با فصل مشابه در سال ۲۰۲۰، تقاضا برای نفت خام اوپک در سه

قیمت‌های نقطه‌ای در ماه اوت (مرداد) به دلیل کاهش علاقه خرید نفت خام از آسیا، به‌ویژه از طرف چین، و افزایش حجم محموله‌های خام فروخته‌نشده برای بارگیری‌های اوت و سپتامبر تحت تأثیر قرار گرفتند و فروشندگان برای تسویه نفت خام با مشکل مواجه شدند. بازگرداندن اقدامات قرنطینه و محدودیت‌های مسافرتی در چندین کشور عمده مصرف‌کننده نفت آسیا، از جمله ژاپن و چین، منجر به کاهش تقاضا برای سوخت حمل و نقل شد.

خرید بالا از پالایشگاه‌های چینی که در ماه‌های گذشته ۲۰۲۱ از بازار حمایت می‌کردند، در ماه آگوست، در بحبوحه محدودیت‌های واردات نفت خام برای پالایشگاه‌های مستقل در چین، کاهش عملکرد پالایشگاه‌ها و چشم‌انداز تقاضای ضعیف‌تر نفت، به دلیل سطوح مسافرتی و حمل و نقل پایین‌تر ناشی از قرنطینه‌های کووید-۱۹، کاهش یافت. علاوه بر این، داده‌های اداره ملی آمار چین نشان داد که حجم پالایش نفت خام چین در ماه ژوئیه ۲۰۲۱ به ۵۹،۰۶ میلیون تن در مقایسه با ۶۰،۸۲ میلیون تن در ژوئن کاهش یافته است. حجم فرآوری نفت خام در ماه جولای نسبت به مدت مشابه سال قبل ۰،۹ درصد کاهش داشته است. در همین حال، تولید جهانی نفت به تدریج افزایش یافت. کشورهای عضو اوپک و غیراوپک در بیانیه همکاری (DoC) توافق کردند که تولید کلی خود را تا ۰/۴ میلیون بشکه در روز به صورت ماهانه از آگوست ۲۰۲۱ افزایش دهند.

• تقاضای نفت جهانی

طبق گزارش اوپک وضعیت رشد عرضه نفت خام غیراوپک در شش ماهه اول سال ۲۰۲۱ به دلیل تعدیل نزولی ۰/۵ میلیون بشکه در روز در سه ماهه سوم ۲۰۲۱، ۰/۱۷ میلیون بشکه در روز نسبت به ارزیابی ماه (اوت) کاهش یافته است.

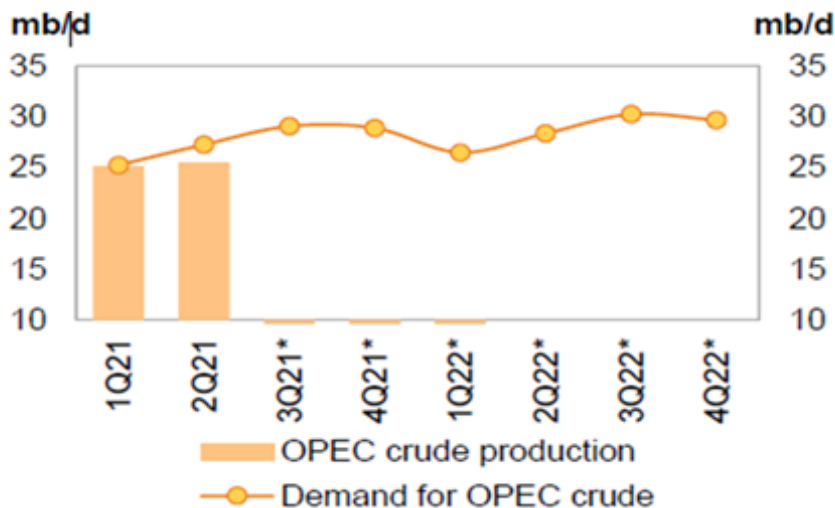
تحلیل بازار نفت و گاز جهان و جایگاه ایران در ۶ ماه نخست سال | آبان ماه ۱۴۰۰

ماهه اول و دوم سه ماهه ۲۰۲۱ به ترتیب ۳/۸ میلیون بشکه در روز بیشتر برآورد می شود.

● عرضه نفت جهانی

طبق گزارش اوپک وضعیت رشد عرضه نفت خام غیر اوپک است. این اصلاحات عمدتاً به دلیل قطعی برق در آمریکای

● نمودار ۲. میزان تولید نفت خام اوپک و تقاضا برای نفت خام اوپک (میلیون بشکه در روز)

● منبع: OPEC

در روز نسبت به سال قبل است. تقاضا برای نفت خام اوپک در سال ۲۰۲۲ با ۱/۱ میلیون بشکه در روز افزایش یافته و به ۲۸/۷ میلیون بشکه در روز رسیده است که حدود ۱/۱ میلیون بشکه در روز بیشتر از سال ۲۰۲۱ است.

● وضعیت تولید، فروش و قیمت نفت ایران

سازمان کشورهای صادرکننده نفت خام، اوپک در اعلام کرد: تولید نفت ایران در ماه ژوئن ۲۰۲۱ برابر با خردادماه ۱۴۰۰ به ۲ میلیون و ۴۷۰ هزار بشکه در روز رسیده که نسبت به ماه پیش از آن ۳۳ هزار بشکه در روز افزایش یافته است. تولید نفت ایران در ماه می یعنی اردیبهشت ماه برابر با ۲ میلیون و

شمالی ناشی از آتش سوزی در سکوی دریایی مکزیک و اختلالات ناشی از طوفان آیدا است. برآورد تولید دریای شمال نیز به دلیل تولید کمتر از حد انتظار در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۱ کاهش یافته است که منجر به پیش بینی رشد سالانه ۰/۹ میلیون بشکه در روز به میانگین ۶۳/۸ میلیون بشکه در روز می شود. محرک های اصلی رشد عرضه در سال ۲۰۲۱ همچنان کانادا، روسیه، چین، ایالات متحده، برزیل و نروژ هستند و انتظار می رود ایالات متحده شاهد رشد سالانه تنها ۰/۸ میلیون بشکه در روز باشد. تقاضا برای نفت خام اوپک در سال ۲۰۲۱ با ۰/۳ میلیون بشکه افزایش به ۲۷/۷ میلیون بشکه در روز رسید که نشان دهنده افزایش ۴/۹ میلیون بشکه

● جدول ۱. تولید نفت خام اوپک بر اساس منابع ثانویه (هزار بشکه)

تغییرات Jun/May	Jun ۲۰۲۱	May ۲۰۲۱	Apr ۲۰۲۱	سه ماهه دوم ۲۰۲۰	سه ماهه اول ۲۰۲۰	سه ماهه چهارم ۲۰۲۰	۲۰۲۰	۲۰۱۹	منابع ثانویه
۱۷	۹۰۳	۸۸۶	۸۷۰	۸۸۶	۸۷۰	۸۵۶	۸۹۷	۱۰۲۲	الجزایر
۳۶	۱۱۱۵	۱۰۸۰	۱۱۴۰	۱۱۱۱	۱۱۳۵	۱۱۶۴	۱۲۴۸	۱۴۰۱	انگولا
۶	۲۶۵	۲۵۹	۲۷۰	۲۶۵	۲۷۱	۲۷۳	۲۸۸	۳۲۴	کنگو
۲	۱۱۰	۱۰۹	۱۱۵	۱۱۱	۱۰۷	۱۱۲	۱۱۵	۱۱۷	گینه
-۷	۱۷۳	۱۷۹	۱۹۷	۱۸۳	۱۸۵	۱۹۱	۱۹۵	۲۰۸	گابن

سازمان کشورهای صادرکننده نفت خام، اوپک در جدیدترین گزارش خود اعلام کرد: تولید نفت ایران در ماه ژوئن ۲۰۲۱ برابر با خردادماه ۱۴۰۰ به ۲ میلیون و ۴۷۰ هزار بشکه در روز رسیده که نسبت به ماه پیش از آن ۳۳ هزار بشکه در روز افزایش یافته است.

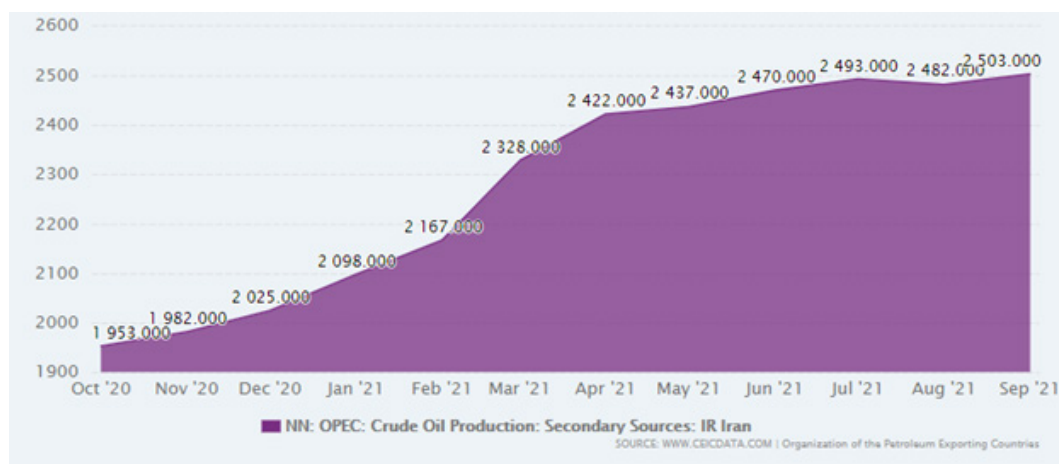
تحلیل بازار نفت و گاز جهان و جایگاه ایران در ۶ ماه نخست سال | آبان ماه ۱۴۰۰

ایران	۲۳۵۶	۱۹۸۸	۲۰۰۳	۲۲۱۴	۲۴۴۳	۲۴۲۲	۲۴۳۷	۲۴۷۰	۳۳
عراق	۴۶۷۸	۴۰۴۹	۳۸۱۷	۳۸۸۱	۳۹۴۴	۳۹۴۷	۳۹۴۸	۳۹۳۸	-۱۰
کویت	۲۶۸۷	۲۴۳۲	۲۲۹۳	۲۳۲۷	۲۳۵۶	۲۳۲۶	۲۳۵۸	۲۳۸۳	۲۵
لیبی	۱۰۹۷	۳۶۷	۹۱۱	۱۱۷۵	۱۱۵۲	۱۱۳۶	۱۱۵۷	۱۱۶۳	۷
نیجریه	۱۷۸۶	۱۵۷۹	۱۴۳۴	۱۴۱۰	۱۴۲۰	۱۴۵۵	۱۴۰۷	۱۳۹۹	-۸
عربستان سعودی	۹۷۹۴	۹۱۸۲	۸۹۶۲	۸۴۴۵	۸۵۰۳	۸۱۲۲	۸۴۸۱	۸۹۰۶	۴۲۵
امارات	۳۰۹۴	۲۸۰۲	۲۵۱۵	۲۶۱۰	۲۶۴۴	۲۶۱۳	۲۶۴۰	۲۶۸۰	۴۰
ونزوئلا	۷۹۶	۵۰۰	۴۰۸	۵۱۷	۵۰۷	۴۸۱	۵۱۰	۵۲۹	۱۹
مجموع اوپک	۲۹۳۶۱	۲۵۶۴۲	۲۴۹۴۰	۲۵۱۴۷	۲۵۵۲۴	۲۵۰۹۲	۲۵۴۴۸	۲۶۰۳۴	۵۸۶

منبع: www.opec.org

۴۳۷ هزار بشکه در روز بوده است (گزارش ماهانه اوپک؛ سپتامبر ۲۰۲۱).
بر اساس این گزارش، ایران در ماه آوریل برابر با فروردین ۱۴۰۰ روزانه دو میلیون و ۴۱۳ هزار بشکه نفت تولید کرده است که این رقم در ماه پیش از آن یعنی مارس ۲۰۲۱ (اسفند ۹۹) ۲ میلیون و ۳۲۸

● نمودار ۳. تولید نفت خام ایران از اکتبر ۲۰۲۰ تا سپتامبر ۲۰۲۱

منبع: www.ceicdata.com

هزار بشکه در روز بوده است.
همچنین طبق نمودار پایین تولید نفت خام ایران در سپتامبر ۲۰۲۱ در ۲۵۰۳۰۰۰ بشکه در روز گزارش شده است. این افزایش نسبت به رقم قبلی ۲۴۸۲۰۰۰ بشکه در روز در آگوست ۲۰۲۱ ثبت شده است.

● حفظ جایگاه چهارم در اوپک

کشور بزرگ تولیدکننده نفت اوپک به شمار می رود. ایران، پیش از تحریم های آمریکا از سال ۲۰۱۸، سومین تولیدکننده نفت اوپک پس از عربستان و عراق بود.
● افزایش ۵ دلاری قیمت نفت ایران
متوسط قیمت هر بشکه نفت سنگین ایران در ماه ژوئن ۲۰۲۱ (خرداد ۱۴۰۰) با ۴ دلار و ۹۶ سنت افزایش نسبت به ماه پیش از آن به ۷۱/۶۸ دلار رسید. نفت ایران در ماه

تحلیل بازار نفت و گاز جهان و جایگاه ایران در ۶ ماه نخست سال | آبان ماه ۱۴۰۰

● جدول ۲. سبد مرجع اوپک و نفت منتخب، USD/b

سال به تاریخ		تغییرات		سبد مرجع اوپک		
۲۰۲۱	۲۰۲۰	درصد	Aug/Jul	Aug2021	Jul2021	سبد مرجع اوپک (ORB)
۶۵/۹۳	۴۰/۵۰	-۴/۴	-۳/۲۰	۷۰/۳۳	۷۳/۵۳	سبد مرجع اوپک
۶۶/۵۴	۴۱/۰۲	-۳/۸	-۲/۷۹	۷۱/۳۶	۷۴/۱۵	نفت سبک عربی
۶۶/۱۰	۴۰/۳۴	-1/4	-۳/۰۱	۷۰/۳۹	۷۳/۴۰	نفت سبک بصره
۶۶/۸۷	۴۰/۷۹	-۵/۵	-۴/۱۴	۷۱/۲۳	۷۵/۳۷	نفت سبک بانی
۵۹/۵۲	۳۵/۷۶	-۶/۲	-۴/۱۹	۶۳/۳۵	۶۷/۵۴	نفت کنگو
۶۵/۱۷	۳۹/۴۳	-۵/۷	-۴/۱۹	۶۹/۴۵	۷۳/۶۴	نفت لیبی
۶۷/۳۲	۴۱/۷۷	-۶	-۴/۵۲	۷۰/۹۳	۷۵/۴۵	نفت انگولا
۶۵/۷۰	۳۹/۳۴	-۳/۶	-۲/۶۴	۷۰/۳۴	۷۲/۹۸	نفت سنگین ایران
۶۶/۴۰	۴۰/۳۶	-۳/۷	-۲/۷۴	۷۱/۰۶	۷۳/۸۰	نفت کویت
۴۷/۹۰	۲۷/۸۹	-۵	-۲/۷۳	۵۱/۷۶	۵۴/۴۹	نفت ونزوئلا
۶۵/۹۷	۴۲/۵۳	-۵/۱	-۳/۷۵	۶۹/۸۹	۷۳/۶۴	نفت امارات
۶۶/۵۱	۳۹/۰۹	-۵/۶	-۴/۱۹	۷۰/۳۴	۷۴/۵۳	نفت گابن
۶۶/۹۱	۴۱/۵۰	-۵/۷	-۴/۲۹	۷۱/۰۵	۷۵/۳۴	نفت الجزایر
۶۷/۲۳	۴۰/۴۸	-۶/۹	-۵/۲۵	۷۰/۴۱	۷۵/۶۶	نفت گینه

● منبع: www.opec.org

صورت گرفته و صادرات غیر رسمی از سال گذشته به طور مناسبی بهبود پیدا کرده است که این موضوع احتمال افزایش صادرات نفت ایران را تا حدود ۲/۵ میلیون بشکه در روز افزایش دهد. بدلیل محرمانه بودن اطلاعات صادرات نفت آمار دقیقی نسبت به میزان و ارزش صادرات نفت در دسترس نیست.

همچنین بر اساس گزارش EIA بیان شده است که صادرات نفت خام و میعانات گازی ایران از بیش از ۲/۵ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۷، سال قبل از اعمال مجدد تحریم ها توسط ایالات متحده، به میانگین کمتر از ۰/۴ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۲۰ کاهش یافته است (نمودار ۴). این تخمین ها بر اساس داده های ردیابی نفتکش، گزارش شده توسط ClipperData، LLC بوده است. صادرات ایران در نوامبر ۲۰۲۰ شروع به افزایش کرد و با ارسال نفت خام بیشتر ایران به چین در دو ماه آخر سال به طور میانگین به ۰/۷ میلیون بشکه در روز رسید. برآوردهای مبتنی بر ClipperData نشان می دهد که میانگین صادرات نفت ایران در چند ماه اول سال ۲۰۲۱ بیش از ۰/۵ میلیون بشکه در روز بوده است. سایر تحلیلگران صنعتی و مطبوعات تجاری در محدوده تخمین های خود

می (اردیبهشت ۱۴۰۰) ۶۶/۷۲ دلار در هر بشکه فروخته شده بود.

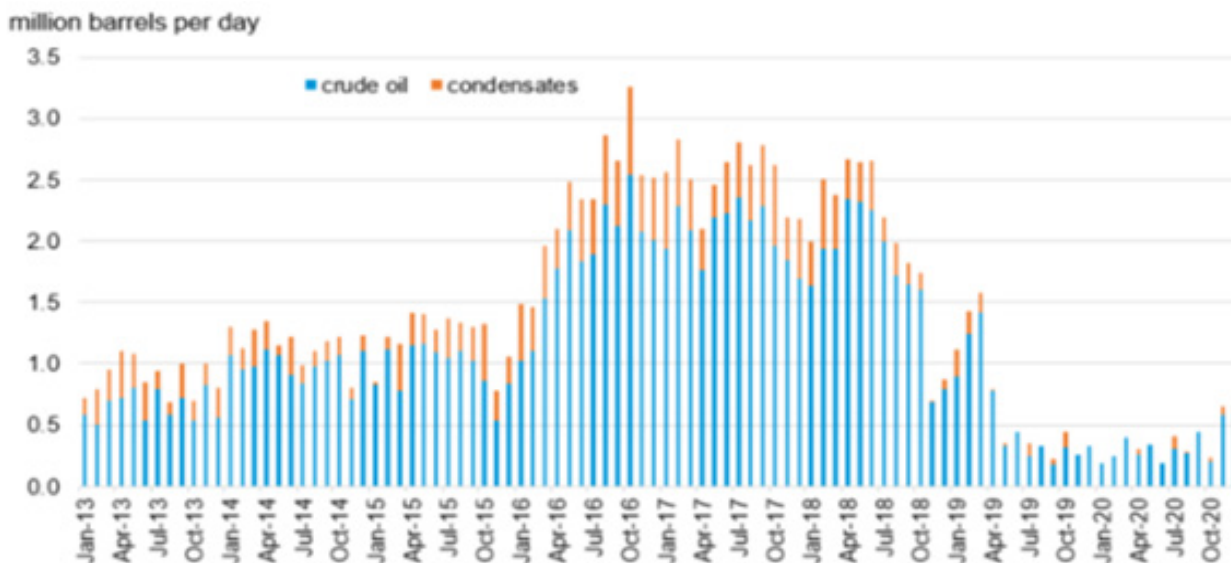
طبق جدول بالا سبد نفت سنگین ایران در جولای و آگوست ۲۰۲۱ به طور متوسط ۷۱ دلار در بشکه بوده است و نسبت به سال ۲۰۲۰ رشد قیمت نفت خام سنگین ایران در حدود ۲۶ دلار در بشکه بوده است. سبد نفتی ایران تا این زمان از سال جاری میلادی به طور متوسط ۶۳/۶۳ دلار در هر بشکه فروخته شده است. این در حالی است که متوسط سبد نفتی ایران در مدت مشابه سال گذشته ۳۷/۶۸ دلار در هر بشکه فروخته شده بود. متوسط قیمت نفت ایران در سال ۲۰۲۰ برابر ۴۰/۷۷ دلار در هر بشکه، در سال ۲۰۱۹ برابر با ۶۱/۸۵ دلار در هر بشکه برآورد شده است. بر اساس این گزارش، این رقم طی سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۷ به ترتیب ۶۷،۹۷ دلار و ۴۹/۶۰ دلار به ازای هر بشکه عنوان شده است. قیمت نفت ایران در ماه فوریه ۲۰۲۰ (بهمن ۹۸) نزدیک به ۱۰ دلار کاهش یافته بود. فوریه، ماهی بود که بیشتر جهان پس از چین، درگیر شیوع ویروس کووید ۱۹ شده بود.

در ۶ ماه نخست سال ۱۴۰۰ حدود ۱۰ میلیارد دلار درآمدهای نفتی گزارش شده است. گشایش هایی

های گاز طبیعی بوده اند. با این حال، در حالی که تحریم‌ها بر صادرات نفت ایران اعمال می‌شود، رشد تولید گاز طبیعی کشور، به‌ویژه از میدانی که میعانات گازی تولید می‌کنند، به دلیل محدودیت‌های ظرفیت ذخیره‌سازی میعانات محدود باقی مانده است. در سال ۲۰۱۷، شرکت ملی نفت ایران ۱/۲ تریلیون فوت مکعب

برای صادرات نفت ایران از بیشتر از ۰/۶ میلیون بشکه در روز تا کمتر از ۰/۶ میلیون بشکه در روز تخمین زده اند. همچنین بر اساس این گزارش اشاره شده است که استفاده از انتقال کشتی به کشتی و خاموش کردن فرستنده های شناسایی کشتی ایرانی، ردیابی صادرات نفت خام ایران را دشوار کرده است.

● نمودار ۴. صادرات نفت خام و میعانات ماهانه ایران

● منبع: <https://clipperdata.com>

گاز طبیعی را برای افزایش بازیافت نفت (EOR) مجدداً به چاه‌های نفت تزریق کرد که نقش مرکزی در تولید نفت ایران دارد. هنگامی که تحریم‌ها علیه صادرات نفت ایران در سال ۲۰۱۸ از سر گرفته شد، حجم گاز طبیعی تزریقی مجدد به طور قابل توجهی به ۰/۲ تریلیون فوت مکعب در سال ۲۰۲۰ کاهش یافت.

علاوه بر گاز طبیعی مورد استفاده برای EOR، ایران تقریباً ۰/۵ تریلیون فوت مکعب گاز طبیعی در سال ۲۰۱۹ در میدانی سوزاند که نسبت به ۰/۶ تریلیون فوت مکعب در سال ۲۰۱۸ کاهش یافته است. همچنین تحریم‌ها به طور غیرمستقیم تولید گاز طبیعی از میدانی نفتی را کاهش داد. در کشور برنامه‌هایی برای جذب بیشتر گاز طبیعی مشعل برای استفاده در نیروگاه‌ها، پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها در حال انجام است. در اوایل سال ۲۰۲۱، کارخانه فرآوری گاز طبیعی بید بلند-۲، یکی از بزرگترین کارخانه‌های ایران، راه‌اندازی شد که ظرفیت فرآوری گاز طبیعی را افزایش می‌دهد و مشعل گاز طبیعی را کاهش می‌دهد. وزارت نفت قصد دارد تا سال ۲۰۲۳ مشعل گاز طبیعی را حذف کند. با این حال، دستیابی به این هدف منوط به رفع تحریم‌ها، باز شدن بازارهای صادراتی برای گاز طبیعی و افزودن ظرفیت کافی فرآوری میعانات گاز طبیعی است.

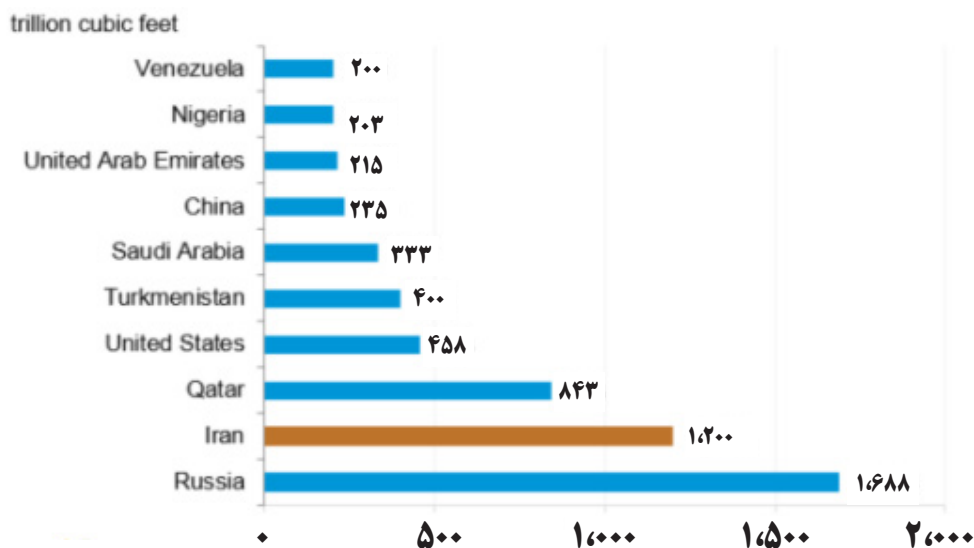
طبق نمودار بالا بیشترین میزان صادرات نفت خام ایران مربوط به اکتبر ۲۰۱۶ با صادراتی معادل حدود ۲/۵ میلیون بشکه در روز بوده است و کمترین میزان صادرات مربوط به جولای ۲۰۲۰ با صادراتی حدود ۰/۳ میلیون بشکه در روز بوده است.

● وضعیت تولید، صادرات و قیمت گاز طبیعی ایران

در ادامه گزارش به بررسی وضعیت تولید، صادرات و قیمت گاز طبیعی ایران پرداخته می‌شود. بر اساس گزارش مجله نفت و گاز (شکل ۶)، ذخایر گاز طبیعی اثبات شده تخمینی ایران تادسامبر ۲۰۲۰، ۱۲۰۰ تریلیون فوت مکعب بوده است که پس از روسیه در رتبه دوم قرار دارد. ایران ۱۶ درصد از ذخایر گاز طبیعی اثبات شده جهان و تقریباً نیمی از ذخایر اوپک را در اختیار دارد.

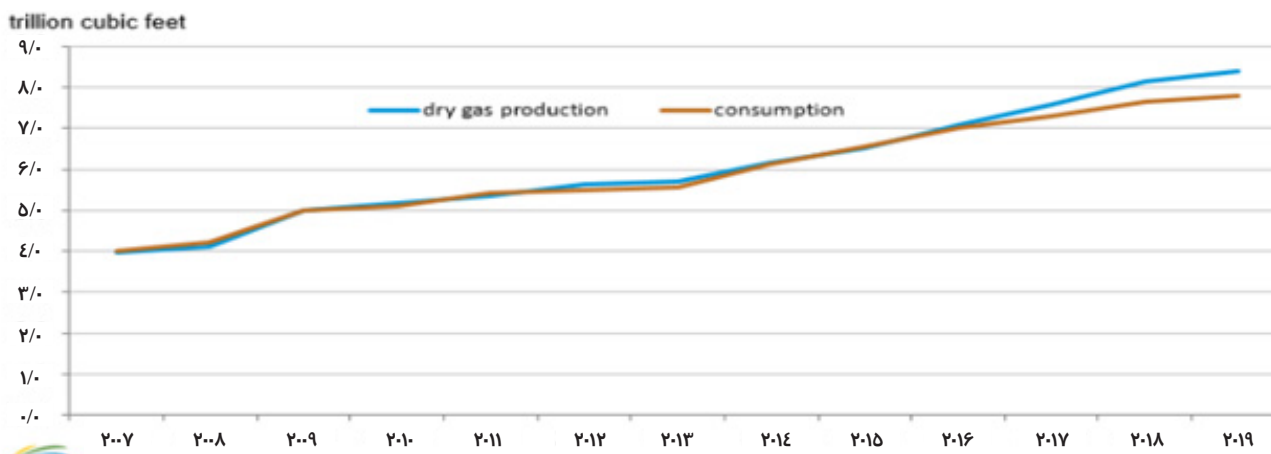
ایران پس از ایالات متحده و روسیه در سال ۲۰۱۹ سومین تولیدکننده گاز طبیعی خشک جهان بوده است. تولید گاز طبیعی خشک بین سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۹ تقریباً دو برابر شد و به ۸/۴ تریلیون فوت مکعب رسید. ایران از سال ۲۰۱۴ چندین فاز از میدان گاز طبیعی فراساحلی پارس جنوبی را فعال کرده است و علیرغم چالش‌های ناشی از تحریم‌ها و کمبود سرمایه گذاری خارجی به توسعه میدانی گاز طبیعی ادامه می‌دهد. از سال ۲۰۱۸، شرکت‌های داخلی عمدتاً در حال توسعه میدان

• نمودار ۵. بزرگترین دارندگان ذخایر گاز طبیعی اثبات شده (۲۰۲۰)

• [/https://www.ogj.com](https://www.ogj.com)

• نمودار ۶. تولید گاز طبیعی و مصرف در ایران (۲۰۰۷-۲۰۱۹)

• منبع: [/https://www.ogi.com](https://www.ogi.com)

محدودیت عرضه گاز طبیعی جایگزین کرد. در سال ۲۰۱۹، بخش های مسکونی و تجاری بیشترین مصرف گاز طبیعی (۳۵ درصد) را داشته اند و پس از آن بخش صنعتی (از جمله پتروشیمی) (۲۷ درصد) و بخش برق (۲۶ درصد) قرار دارند. مصرف گاز طبیعی در بخش مسکونی و تجاری و بخش صنعتی در دهه گذشته به طور قابل توجهی افزایش یافته است زیرا گاز طبیعی جایگزین برخی از سوخت های مایع شده است. سیستم خط لوله گاز طبیعی ایران گسترش یافته و بخش صنعتی گسترش یافته است. اگرچه مصرف گاز طبیعی ایران برای تولید برق در سال ۲۰۱۹ کاهش یافت، اما پس از لغو تحریم ها، ارزیابی می شود که سهم گاز طبیعی در این بخش افزایش می یابد که باعث آزاد شدن نفت خام و فرآورده های نفتی بیشتری برای صادرات می شود. صنعت پتروشیمی قرار است طی

در سال ۲۰۱۹، ایران پس از ایالات متحده، روسیه و چین، چهارمین مصرف کننده بزرگ گاز طبیعی در جهان بوده است. بیشتر تولید گاز طبیعی ایران در داخل کشور مصرف می شود. مصرف گاز طبیعی ایران در سال ۲۰۱۹ به طور متوسط ۷/۸ تریلیون فوت مکعب بوده که حدود ۲ درصد بیشتر از سال ۲۰۱۸ بوده است. رشد مصرف گاز طبیعی در سال ۲۰۱۹ در نتیجه تحریم های ایالات متحده بر صادرات نفت و سایر میعانات کاهش یافت. ایران عرضه گاز طبیعی خود از میدان پارس جنوبی را به دلیل ذخیره ناکافی برای تولید میعانات گازی مرتبط کاهش داد. ایران مقداری گاز طبیعی را با فرآورده های نفتی، به ویژه در بخش برق خود، در نتیجه

گرفتن بازارهای فروش انرژی ایران هستند. این موضوع در آینده ایران را از چرخه تامین انرژی دنیا خارج کرده و به دست آوردن مجدد بازارها بسیار دشوار خواهد بود لذا باید علاوه بر توجه به روند مذاکرات برای رفع تحریم ها به توسعه ظرفیت های داخلی برای افزایش تولید نفت و گاز توجه ویژه نمود و از دیپلماسی اقتصادی فعال جهت حفظ بازارهای جهانی در حوزه انرژی استفاده کرد.

• راه کارهایی در حوزه نفت و گاز ایران

- ایران به عنوان دومین دارنده ذخایر گازی و پنجمین دارنده ذخایر نفتی بایستی از دیپلماسی اقتصادی فعال جهت افزایش صادرات و انعقاد قراردادهای صادراتی مخصوصا به کشورهای منطقه کمک بگیرد. ایران با استفاده از نقش ژئوپلیتیک خود می تواند نقش مهمی در تامین انرژی منطقه ایفا کرده و از دارندگان منابع نفت و گازی در منطقه پیشی بگیرد.
- توافق با کشور پاکستان جهت انتقال گاز به این کشور که چندین سال است خط لوله مربوطه در مرز با این کشور مسکوت مانده یکی از مهمترین فعالیت ها در قراردادهای بین المللی کشور باید باشد.
- استفاده از ظرفیت و خاک کشور ترکیه جهت صادرات گاز به اروپا باید مدنظر جدی قرار گیرد.
- تامین گاز عراق که سالهاست بر عهده ایران است باید با توافق ویژه ای برای بهره مندی ایران از منابع مالی حاصل از فروش گاز

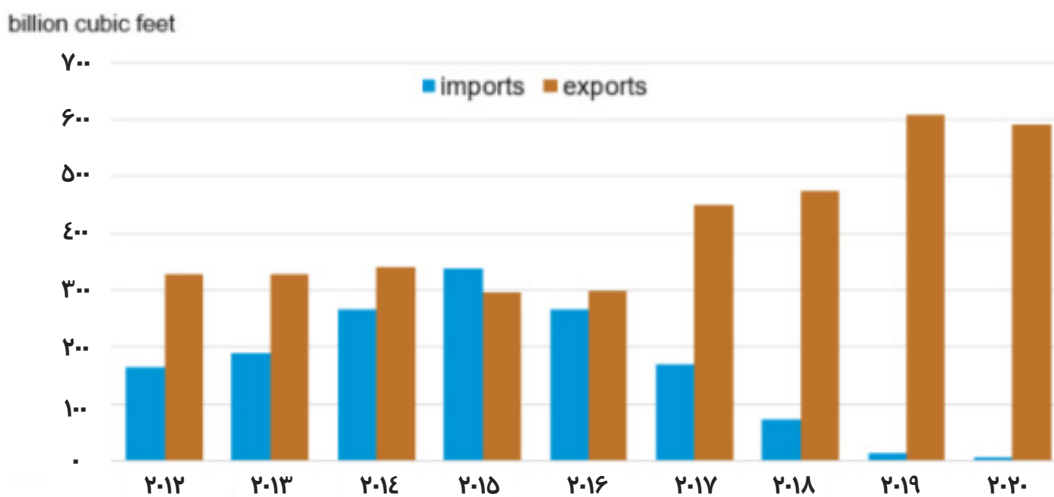
چند سال آینده در ایران رشد کند و به گاز طبیعی بیشتری برای سوخت نیاز دارد (اژانس بین المللی انرژی).

• تجارت گاز طبیعی

ایران گاز طبیعی را از طریق خط لوله به ترکیه، ارمنستان، آذربایجان و عراق صادر می کند و از آذربایجان وارد می کند. ایران در سال ۲۰۲۰ حدود ۵۹۰ میلیارد فوت مکعب (Bcf) صادر و ۷ میلیارد فوت مکعب گاز طبیعی از طریق خطوط لوله وارد کرده است. واردات گاز طبیعی ایران پس از سال ۲۰۱۵ به میزان قابل توجهی کاهش یافت، اما به دلیل افزایش تولید گاز طبیعی ایران از چندین پروژه جدید پارس جنوبی از سال ۲۰۱۴ و افزایش صادرات به عراق، صادرات به شدت افزایش یافت. ایران واردات گاز طبیعی از ترکمنستان را در سال ۲۰۱۹ متوقف کرد زیرا تولید بیشتر و پوشش بیشتر خط لوله امکان رسیدن منابع داخلی به منطقه شمال شرق را فراهم کرد.

در سال ۲۰۲۰، عراق و ترکیه به ترتیب ۶۴ و ۳۳ درصد از صادرات گاز طبیعی ایران را به خود اختصاص دادند. صادرات گاز طبیعی به عراق از زمان اجرای قرارداد تجاری آنها در اواسط سال ۲۰۱۷ به میزان قابل توجهی افزایش یافته است. عراق به طور فزاینده ای بر صادرات برق و گاز طبیعی از ایران برای تامین انرژی بخش برق خود متکی بوده است. صادرات ایران به ترکیه در سال ۲۰۲۰ کاهش یافت زیرا یک انفجار در خط لوله گاز طبیعی ایران و ترکیه برای چند ماه جریان صادرات را متوقف کرد. صادرات ایران به ارمنستان و آذربایجان نیز حجم نسبتا کمی دارد و بر اساس قراردادهای بلندمدت مبادله می شود (اژانس بین المللی انرژی).

• نمودار ۷. واردات و صادرات خط لوله گاز طبیعی ایران

<https://www.fgenergy.com>

به این کشور کامل گردد. زیرا به دلیل تحریم ها طرف عراقی در برگرداندن پول گاز فروخته شده در مقطعی کوتاهی می کند.

- در حوزه نفتی و گازی بایستی با توسعه هر چه بیشتر میدانی

با توجه به اطلاعات و داده های مطرح شده مشخص است که در سال های اخیر با توجه به افزایش فشار تحریم ها علیه ایران و ممانعت از فروش نفت و گاز ایران، رقبای ایران در حال به دست

بهره‌برداری هر چه سریعتر استفاده نمود.

- جهت جلوگیری از ردیابی نفت فروش رفته می‌توان blend کردن نفت داخلی بیشتر مورد توجه قرار گیرد و همچنین از طریق جایجایی کشتی به کشتی از ردیابی جلوگیری نمود.
- در حوزه نفتی نیز باید به حدی از توانایی در تولید و عرضه نفت در سطح جهانی برسیم که بتوان با تغییرات قیمت جهانی نفت کشش پذیری مناسبی جهت واکنش به تحولات داشته باشیم.
- مصرف گاز در فصول سرد به شدت افزایش می‌یابد لذا باید برای تامین گاز مناطق شمالی کشور در فصل سرما از کشورهای همجوار گاز وارد کنیم و یا با تغییر الگوی مصرف و آموزش فرهنگی از مصرف بی‌رویه انرژی در کشور ممانعت به عمل آوریم.

ذخایر مشترک از به هدر رفتن ثروت ملی جلوگیری کرده و میزان تولید را در این میادین افزایش داد.

- توسعه فنی و مهندسی در صنایع نفت و گاز جهت افزایش تولید باید مورد توجه باشد. از جمله واردات تکنولوژی تولید و توسعه میادین، روش‌های نوین استخراج و حفاری و واردات دانش فنی و ...
- بایستی بروز رسانی تجهیزات فنی در میادین نفت و گاز جهت افزایش بهره‌وری مورد توجه باشد و با انعقاد قرارداد با شرکت‌های نفتی و گازی فعال در حوزه تکنولوژی و تجهیزات میادین، حداکثر امکان توسعه و نوسازی میادین مورد توجه قرار گیرد.
- در رابطه با قراردادهای توسعه میادین و نوسازی تجهیزات پیشنهاد می‌شود با توجه به تحریم‌های غرب، از کشورهای دیگری مانند چین جهت

- but oil product exports booming,” September 2019, 2 U.S. Energy Information Administration, Oil & Gas Journal, Worldwide look at reserves and 2020 Short-Term Energy Outlook, April International Energy Statistics
- Oil & Gas Journal, Worldwide look at reserves and production (December 2020) .2020 BP Statistical Review of World Energy Facts Global Energy, Iran’s Oil and Gas 2020 Annual Report page, (2020 December) ,2020 .118
- World Bank Global Gas Flaring Tracker Middle East Economic Survey, “Global ;2020 ,24 July ;“2019 Gas Flaring Gets Worse in Financial Tribune, “Gas Flaring ;3 page ,2020 .2020 ,19 July “%40 Down Tehran Times, “Major gas refinery goes operational in southwestern Iran”, January 2021
- Mehr News Agency, “Iran gas flaring zero by ;2021 ,22 Zanganeh,” January :2023 March Middle East Economic Survey, “Gas Plant Inauguration Boosts Iran’s Petchems Outlook”, .12 page ,2021 ,29 January
- Facts Global Energy, Iran’s Oil and Gas pages, (2020 December) ,2020 Annual Report .106-105
- .2020 BP Statistical Review of World Energy U.S. Energy Information Administration, International Energy Statistics
- Facts Global Energy, Iran’s Oil and Gas pages, (2020 December) ,2020 Annual Report .118 and 110 and ,34-31 ,21-20
- Facts Global Energy, Iran Oil and Gas page ,2021 Monthly, January .14
- U.S. Energy Information Administration based on International Energy Agency, World 2020 Energy Statistics
- U.S. Energy Information Administration; Caspian News, “In A Country Often Plagued By Drought, Dams Are Now Overflowing,” Caspian News, “Iran Launches ;2019 ,6 June ,2 Water & Power Projects,” February 133 .2020
- منابع و مأخذ
- U.S. Energy Information Administration, Oil & Gas Journal, Worldwide look at reserves and production (December 2020) .2020 BP Statistical Review of World Energy IMF Country Report No .62/17 and 4 page ,2020 Islamic Republic of Iran (March 2018) .Country Report No .93/18 .31 page
- U.S. Energy Information Administration, OPEC Net Oil Export Revenues, January 2021
- .2020 BP Statistical Review of World Energy
- ClipperData LLC (data pulled May 2021)
- Reuters, “China’s Iran oil imports seen hitting new high in March, curbing OPEC output options,” March 2021
- FACTS Global Energy, Flash Alert, “How Much Iranian Oil Will Enter the Market if the JCPOA Takes Effect by June? A Short-Term Perspective,” May 2021
- FACTS Global Energy, Iran Oil and Gas Monthly, April 2021 ,28 Middle East Economic Survey, “Will A Resurgent Iran Flood Oil Markets In Middle East Economic Survey, “China ;2020 Crude Imports: Bumper Volumes From ‘Iran Surrogate’ Suppliers,” March 2021 ,26
- Middle East Economic Survey, “China Q1 Crude Imports: Iran Volumes Hiding in Plain Sight?,” April 2021 ,23
- ClipperData Geopolitical Report, Volume Middle ;3-2 pages ,2021 ,31 March ,13 Issue East Institute, “Iranian sanctions evasion and the Gulf’s complex oil trade,” May 2021 ,11
- Reuters, “Syria fuel crisis eases as Iran delivers new oil supplies,” October 2020 ,23
- Facts Global Energy, Iran’s Oil and Gas 2020 Annual Report page, (2020 December) .82
- Reuters, “Sanctions choke Iran’s crude sales,